

*Bus koreguojamas. Tekstas neredaguotas
Projektas 2021–08–16*

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

LIETUVIŲ GESTŲ KALBOS BENDROSIOS PROGRAMOS PROJEKTAS

Bendrosios programos projektą rengė:
Daiva Binkienė, Vaida Ivanauskienė, Eglė Neringa Marcinkevičienė.

Turinys

1. Dalyko paskirtis	3
2. Tikslas ir uždaviniai	3
2.1. Ugdymo tikslas	3
2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai	3
2.3. Pagrindinio ugdymo uždaviniai	4
2.4. Vidurinio ugdymo uždaviniai	4
3. Kompetencijų ugdymas dalyku	4
3.1. Pažinimo kompetencija	4
3.2. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija	5
3.3. Kūrybiškumo kompetencija	5
3.4. Pilietiškumo kompetencija	5
3.5. Kultūrinė kompetencija	5
3.6. Komunikavimo kompetencija	6
3.7. Skaitmeninė kompetencija	6
4. Pasiekimų sritys	7
A. Kalbos vartojimas	7
B. Kalbos pažinimas	7
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas	7
5. Pasiekimų raida	8
6. Mokymo(si) turinys	16
6.1. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės	16
6.1.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys	16
6.1.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys	16
6.1.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys	16
6.2. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės	16
6.2.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys	16
6.2.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys	16
6.2.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys	17
6.3. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės	17
6.3.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys	17
6.3.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys	17
6.3.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys	17
6.4. Mokymo(si) turinys. 7–8 klasės	17

6.4.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys	18
6.4.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys	18
6.4.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys	18
6.5. Mokymo(si) turinys. 9–10 klasės	18
6.5.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys	18
6.5.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys	19
6.5.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys	19
6.6. Mokymo(si) turinys. 11 klasė	19
6.6.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys	19
6.6.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys	19
6.6.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys	19
6.7. Mokymo(si) turinys. 12 klasė	19
6.7.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys	19
6.7.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys	19
6.7.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys	19
7. Pasiekimų vertinimas	19
8. Pasiekimų lygių požymiai	22
8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės	22
8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės	25
8.3. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės	27
8.4. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės	31
8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 klasės	34
8.6. Pasiekimų lygių požymiai. 11–12 klasės	38

LGK BP rengimo grupės kontaktai:

vaida.ivanauskienė1@gmail.com; eglemarcinke@gmail.com; daiva.binkiene@nsa.smm.lt

1. Dalyko paskirtis

1.1. Lietuvių gestų kalba yra gimtoji kurčiųjų kalba, padedanti pažinti save ir pasaulį, bendrauti, tobulėti, suteikianti galimybę aktyviai ir atsakingai dalyvauti kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime. Ji turi didelę reikšmę kurčiųjų mokinių asmenybės vystymuisi kaip bendravimo, ugdymosi ir saviraiškos priemonė. Suvokdamas, interpretuodamas, kurdamas ir vertindamas įvairaus pobūdžio tekstus, diskutuodamas ir dalydamasis išgyvenimais mokinys pažįsta ir apmąsto savo ir kitų patirtį, kvestionuoja, keičia, kuria savąsias vertybes, versdamas į gestų kalbą ir interpretuodamas grožinius kūrinius įgyja estetinės patirties; nuolat gilinamas kalbos pažinimas, plėtojami kalbiniai gebėjimai tampa savikūros, savikūros, saviraiškos priemone. Kurdamas įvairios paskirties tekstus, mokydamasis pasirinkti kalbėjimo tikslą, adresatą ir paskirtį atitinkančias kalbinės raiškos priemones, komunikavimo formas mokinys pažįsta individo ir visuomenės, kurčiųjų ir girdinčiųjų ryšių įvairovę. Jis mokosi priimti ir gerbti kito nuomonę, apginti savo požiūrį nepažeidžiant kitų ir savo paties orumo. Bendraudamas su kitais, vertina juos ir mokosi iš jų: ugdomi kalbą, suvokia, kad ir kiti mokosi iš jo, todėl jaučia atsakomybę už savo minčių ir pasakymų tikrumą, tikslumą. Vertindamas savo tautos, kurčiųjų ir kitų kultūrų palikimą, pažindamas kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį, mokinys suvokia istorijos atminimo, tradicijų, gimtosios ir lietuvių kalbos vertę, asmeninio dalyvavimo kultūros kūrime prasmę, supranta, kad kiekviena kultūra yra savita ir unikali. Visa tai sudaro prielaidas ugdytis dialogu, atsakomybe, kūrybingumu grįstą santykį su savosios kultūros tradicija, toleranciją kitoms kalboms ir kultūroms, kritišką požiūrį į įvairias kultūros apraiškas, atsparumą destruktiviems kultūros reiškiniams.

1.2. Lietuvių gestų kalba yra vizualioji kalba, nes ji yra suvokiama rega, veikia (funkcionuoja) nepriklausomai nuo garsinės aplinkos ir yra perteikiama veido išraiškos ir kūno judesių priemonėmis. Lietuvių gestų kalba savo struktūra skiriasi nuo lietuvių (tiek rašytinės, tiek sakininės) kalbos. Dėl esminių skirtumų tarp šių kalbų neįmanoma tuo pačiu metu vartoti ir lietuvių gestų kalbą, ir lietuvių kalbą. Gestų kalba yra vienintelė kalba, kurią natūralioje aplinkoje išmoksta asmenys, negalintys suvokti garso ir kalbos klausa.

1.3. 1991 m. Pasaulio kurčiųjų federacijos kongrese buvo rekomenduota suteikti teisę kurtiesiems vaikams ugdytis dviem kalbomis: gimtąja gestų kalba ir valstybine kalba. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 630 „Dėl kurčiųjų gestų kalbos pripažinimo gimtąja kalba“, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymu 1996 m. lietuvių gestų kalba yra pripažinta gimtąja kurčiųjų kalba.

1.4. Programoje vartojamos specifinės dalyko sąvokos:

Kalbėjimas – minčių ir jausmų reiškinys gestų kalba.

Klausymas – gebėjimas matyti rodomų gestų visumą ir suprasti jais reiškiamą prasmę.

1.5. Lietuvių gestų kalbos mokomasi nuo 1 iki 12 klasės. Parengiamoji klasė yra skirta mokiniams. Bendrojoje programoje numatytiems pasiekimams pasiekti per ilgesnį laiką, skiriant papildomus privalomo ugdymo metus.

2. Tikslas ir uždaviniai

2.1. Ugdymo tikslas

Atsižvelgiant į mokinio kalbinę, kultūrinę ir socialinę patirtį, sudaryti prielaidas ugdytis komunikavimo lietuvių gestų kalba ir kultūrinę kompetencijas, būtinas žmogaus visaverčiam asmeniniam gyvenimui, sėkmingam tolesniam mokymuisi, aktyviam, kūrybingam dalyvavimui visuomeninėje ir profesinėje veikloje.

2.2. Pradinio ugdymo uždaviniai

Siekdami tikslo, mokiniai:

- suvokia ir ugdomi lietuvių gestų kalbą kaip svarbią savo tapatybės dalį, ugdomi ir saviraiškos priemone, kurčiųjų bendruomenės, Lietuvos visuomenės bendravimo būdą;
- suvokia save kaip lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros paveldėtojus, puoselėtojus ir kūrėjus; ugdomi teigiamas nuostatas kultūrinio kitoniškumo atžvilgiu;

- įgyja lietuvių gestų kalbos pažinimo pradmenis; ugdomi gebėjimus komunikuojant gyvai bei virtualioje erdvėje suprasti ir perteikti informaciją, reikšti mintis ir jausmus lietuvių gestų kalba, matyti rodomų gestų visumą ir suprasti jais reiškiamą prasmę; siekia tobulinti savo kalbinius gebėjimus;
- įgyja kurčiųjų kultūros pažinimo pradmenis; ugdomi estetinį skonį, savarankišką ir kūrybišką požiūrį į kurčiųjų kultūrą ir literatūrą, dialogišką santykį su kitomis kultūromis; plėtoja kurčiųjų kultūros kūrėjų, atlikėjų, stebėtojų, vartotojų vaidmenis ir juos išbando klasės, mokyklos, šeimos bei kurčiųjų bendruomenės veikloje; mokosi atsakingai naudotis medijomis.

2.3. Pagrindinio ugdymo uždaviniai

Siekdami tikslo, mokiniai:

- vertina lietuvių gestų kalbą kaip esminį kurčiojo pasaulėvaizdį ir tapatybę formuojantį komponentą, kurčiųjų kultūros raiškos būdą ir kurčiųjų bendruomenės, Lietuvos visuomenės bendravimo priemonę, supranta kurčiųjų kultūrą kaip vertingą pasaulio kultūrų įvairovės dalį;
- suvokia save kaip lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros paveldėtojus, puoselėtojus ir kūrėjus; vertina dialogišką santykį su kitomis kultūromis;
- įgyja lietuvių gestų kalbos pažinimo pagrindus; išsiugdo gebėjimus veiksmingai komunikuoti lietuvių gestų kalba gyvai bei virtualioje erdvėje, atsižvelgiant į komunikacinę situaciją, tikslus ir adresatą; išsiugdo poreikį nuolat tobulinti savo kalbą;
- įgyja kurčiųjų kultūros pažinimo pagrindus; ugdomi estetinį skonį, savarankišką ir kūrybišką požiūrį į kurčiųjų kultūrą ir literatūrą, dialogišką santykį su kitomis kultūromis; aktyviai dalyvauja mokyklos, kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje; atsakingai ir legaliai vartoja intelektualinius kultūros produktus.

2.4. Vidurinio ugdymo uždaviniai

Siekdami tikslo, mokiniai:

- paaiškina ir pagrindžia lietuvių gestų kalbos ir kurčiųjų kultūros, kaip esminio kurčiojo pasaulėvaizdį ir tapatybę formuojančio komponento, svarbą;
- identifikuoja ir suvokia save kaip lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros paveldėtojus, puoselėtojus ir kūrėjus; įsipareigoja kurčiųjų kultūros tęstinumui; analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę ir kontekstus bei tarpusavio ryšius; sėkmingai ir kūrybiškai veikia daugiakalbėje ir daugiakultūrinėje aplinkoje;
- atsakingai, kūrybiškai ir tikslingai taiko lietuvių gestų kalbos žinias, kalbos pažinimo strategijas; laikosi kalbos normų, tiksliai ir tinkamai vartoja sąvokas; analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį; siekdami įvairių tikslų įvairiose socialinėse kultūrinėse situacijose pasitikėdami savo jėgomis veiksmingai komunikuoja lietuvių gestų kalba gyvai bei virtualioje erdvėje, atsižvelgiant į komunikacinę situaciją, tikslus ir adresatą;
- pažįsta ir orientuojasi kurčiųjų kultūroje; remdamiesi įgytomis žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize, ugdomi estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų ir kitų kultūrų objektais, reiškiniais ir kūriniais; aktyviai ir atsakingai dalyvauja mokyklos, kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje kaip kūrėjai, atlikėjai, aktyvūs stebėtojai, interpretuotojai, vartotojai ar kritikai, išsiugdo sąžiningą ir etišką intelektualinių kultūros produktų vartojimo elgseną.

3. Kompetencijų ugdymas dalyku

3.1. Pažinimo kompetencija

Mokiniai:

- vertina lietuvių gestų kalbos ir kurčiųjų kultūros pažinimą kaip esminę kurčiojo ir kurčiųjų bendruomenės tobulėjimo sąlygą;
- turimų lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros žinių pagrindu konstruoja naują žinojimą;
- pažįsta ir domisi kurčiųjų kultūrinio gyvenimo tikrove;
- kelia probleminius klausimus;
- tyrinėja kurčiųjų kultūros reiškinius, jų sąsajas prasmingai pasirinkdami tyrimo objektą ir metodus, vertina gautus rezultatus ir pagrindžia išvadas;
- interpretuodami ir siedami lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros ir literatūros žinias, kuriasi

vientisą pasaulėvaizdį;

- planuoja savo mokymąsi, kryptingai mokosi, apmąsto, kaip jiems pasisekė ir ką daryti toliau.

3.2. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija

Mokiniai:

- pasitiki savimi ir siekia tobulėti;
- pažįsta ir valdo savo emocijas ir elgesį;
- atpažįsta kitų žmonių jausmus;
- gerbia įvairias nuomones, pripažįsta žmonių panašumus ir skirtumus;
- naudojami bendravimo lietuvių gestų kalba ir bendradarbiavimo įgūdžiais veiksmingai komunikuojant;
- atsakingai elgiasi priimdami sprendimus ir geba numatyti sprendimų pasekmes;
- dalyvauja kuriant kurčiųjų bendruomenės gerovę;
- kelia ilgalaikius ir trumpalaikius tobulėjimo tikslus ir save motyvuoja jų siekti, planuoja savo profesinio gyvenimo kryptis.

3.3. Kūrybiškumo kompetencija

Mokiniai:

- pasitiki savo kūrybinėmis galiomis;
- renka, sieja ir kritiškai vertina pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimui ir perteikimui reikalingą įvairiais būdais pateiktą informaciją;
- kūrybiškai mąsto: kelia originalias idėjas, teikia savitus vertinimus ir problemų sprendimo variantus, išvelgia daiktų ar reiškinių kitoniškumą, atranda netikėtas jų sąsajas;
- kuria remdamiesi vaizduote ir patirtimi, lanksčiai naudodami kūrybinės raiškos būdus ir priemones;
- atkakliai ir susitelkę dirba įgyvendindami savo sumanymus, nebijo klysti, pradėti iš naujo;
- nebijo rizikuoti, yra atviri naujoms idėjoms ir iššūkiams, pakantūs neapibrėžtumui, turi savo nuomonę, bet paiso moralinių ir kultūrinių vertybių;
- etiškai veikia kurdami vieni ar kartu su kitais, dalindamiesi kūrybos rezultatais;
- vertina savo ir kitų kūrybinių darbų naujumą, išbaigtumą, integralumą, vertingumą sau ir kitiems;
- apmąsto ir vertina savo ir kitų kūrybos procesą.

3.4. Pilietiškumo kompetencija

Mokiniai:

- suvokia piliečio ir valstybės santykį, save sieja su Lietuva;
- turi pilietinę savimonę ir savivertę;
- naudojami savo teisėmis ir atsakingai atlieka pareigas;
- jaučia atsakomybę už savo kuriamų ir perteikiamų pranešimų tikrumą ir tikslumą, dalyvauja darnios sociokultūrinės aplinkos kūrimo;
- pažįsta, perima kurčiųjų bendruomenės istorinį ir kultūrinį palikimą;
- pažįsta ir supranta kurčiųjų bendruomenės raidos tendencijas, jos gyvenimo principus, normas ir taisykles;
- įsitraukia į kurčiųjų bendruomenės gyvenimą, remdamiesi demokratijos vertybėmis kartu su kitais kūrybiškai ir socialiai atsakingai kuria bendruomeninę aplinką, dalyvauja pilietinėse veiklose;
- komunikuodami lietuvių gestų kalba, dalyvaudami bendruomenės gyvenime gerbia žmogaus teises ir laisves, kito nuomonę ir kitokią pilietinę poziciją;
- kuria, analizuoja ir kritiškai vertina medijose pateikiamą informaciją;
- suvokia, kad valstybė stiprinama tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius, aktyviai dalyvauja tausojant išteklius ir kuriant darnią aplinką.

3.5. Kultūrinė kompetencija

Mokiniai:

- suvokia, paaiškina ir pagrindžia, kodėl ir kaip lietuvių gestų kalba ir kurčiųjų kultūra yra esminis kurčiojo pasaulėvaizdį ir tapatybę formuojantis komponentas;
- suvokia save kaip savo tautos ir kurčiųjų kultūros paveldėtojus ir kūrėjus;
- įsipareigoja savo tautos, kurčiųjų kultūros tęstinumui;
- susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius;
- orientuojasi kurčiųjų kultūroje, atpažįsta kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinis, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas, suvokia menininkų ir kitų kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime;
- identifikuoja ir suvokia save kaip kurčiųjų kultūros lauko atsakingus ir aktyvius dalyvius, analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę ir kontekstus bei tarpusavio ryšius;
- suvokia, kad kitų kultūrų atstovų pasaulėžiūros, normos, praktikos ir papročiai gali skirtis nuo kurčiųjų kultūros atstovų, siekia suprasti kitas kultūras bei ugdytis dialogišką santykį, pripažįstant, kad kultūrinis ktoniškas gali būti prasmingas;
- įvardija ir kritiškai vertina įvairias kurčiųjų kultūros formas ir reiškinius, kelia ir svarsto klausimus apie kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų suformuotas prielaidas bei galimus šališkumus;
- puoselėja kurčiųjų kultūros paveldą, šiuolaikinius kurčiųjų kultūros objektus ir reiškinius;
- aktyviai ir atsakingai dalyvauja mokyklos, kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje kaip kūrėjai, atlikėjai, aktyvūs stebėtojai, interpretuotojai, vartotojai ar kritikai, ugdomi sąžiningą ir etišką intelektualinių kultūros produktų vartojimo elgseną;
- remdamiesi įgytomis lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize ugdomi estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų ir kitų kultūrų objektais, reiškiniais ir kūriniais; išmano kultūrinį kontekstą.

3.6. Komunikavimo kompetencija

Mokiniai:

- vertina komunikavimo lietuvių gestų kalba svarbą kurčiajam ir kurčiųjų bendruomenei;
- suvokia šiuolaikinių medijų teikiamas galimybes ir medijomis daromą poveikį žmogui ir visuomenei;
- nepakantūs neapykantos kultūros skleidimui;
- komunikuoja lietuvių gestų kalba laikydamiesi moralės ir teisėtumo principų, jaučia atsakomybę už teikiamos informacijos tikrumą ir tikslumą;
- savo požiūrį, teiginius pagrindžia argumentais;
- praktiškai taiko lietuvių gestų kalbos žinias, laikosi kalbos normų, tiksliai ir tinkamai vartoja sąvokas;
- kurdami ir perduodami pranešimą lietuvių gestų kalba individualiai bei grupėje parenka ir vartoja tinkamas raiškos priemones ir formas, tikslingai pasirenka komunikavimo kanalą, taiko komunikavimo lietuvių gestų kalba strategijas ir priemones, atsižvelgdami į tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją;
- supranta įvairiomis formomis pateikiamą pranešimą lietuvių gestų kalba, jį analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina;
- saugiai ir etiškai naudojami šiuolaikinėmis komunikacinėmis technologijomis.

3.7. Skaitmeninė kompetencija

Rengiama

Mokiniai:

- sumaniai naudojami skaitmeninėmis priemonėmis siekdami veiksmingo ir konstruktyvaus lietuvių gestų kalbos mokymosi, sprenddami įvairias problemas, dalyvaudami kurčiųjų bendruomenės, visuomenės veiklose;
- puoselėja savo informacinę vertybių kultūrą;
- atranda savyje kūrybinių galių sumaniai valdyti skaitmenines technologijas;
- atsakingai, saugiai ir etiškai veikia, bendrauja ir bendradarbiauja skaitmeninėje erdvėje.

4. Pasiekimų sritys

Kiekvieno koncentro turinį sudaro santykinai atskirtos, bet ugdymo procese integruojamos pasiekimų sritys.

A. Kalbos vartojimas

Kalbos vartojimas suprantamas kaip procesas, apimantis pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimą, perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei pranešimo analizę, interpretavimą ir kritišką vertinimą.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

A. Veiksmingai komunikuoja lietuvių gestų kalba gyvai ir virtualioje erdvėje, atsižvelgdamas į tikslą, adresatą, komunikavimo situaciją:

- kurdamas ir perduodamas pranešimą, parenka ir vartoja tinkamas verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas; pristato save gyvai bei virtualioje erdvėje, suvokdamas savo išskirtinumą;
- tikslingai pasirenka komunikavimo kanalą ir priemones, taiko tinkamas komunikavimo lietuvių gestų kalba strategijas komunikuojamas individualiai ir grupėje;
- analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina įvairiomis formomis pateiktą pranešimą lietuvių gestų kalba.

B. Kalbos pažinimas

Kalbos pažinimas apima lietuvių gestų kalbos elementų, jų ryšių ir funkcijų, kalbos kaip socialinio ir kultūrinio reiškinių suvokimą ir nagrinėjimą. Kalbos sistemos pažinimas plečia mokinių raiškos galimybes, sudaro prielaidas siekti sąmoningai suvokiamo kalbos aiškumo, tikslumo, raiškumo, taisyklingumo.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- B. – Atsakingai, kūrybiškai ir tikslingai taiko lietuvių gestų kalbos žinias, laikosi kalbos normų, tiksliai ir tinkamai vartoja sąvokas.
- Tikslingai taiko kalbos pažinimo strategijas.
  - Analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį.

C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas

Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas apima kurčiųjų kultūros, istorijos ir kurčiųjų bendruomenės pažinimą, atsakingą ir aktyvų dalyvavimą kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime, įvairią veiklą, susijusią su grožiniais ir negrožiniais tekstais lietuvių gestų bei lietuvių kalbomis, pasakojimais, kūrybiniais bandymais, vertimais, inscenizavimais ir pan. Kurčiųjų bendruomenė suvokiama kaip specifinė kalbinė kultūrinė mažuma. Todėl siekiama padėti suvokti ir puoselėti dvejopą kultūrinį tapatumą – savo tautos ir kurčiųjų bendruomenės. Lietuvių gestų kalbos mokymosi turinys siejamas su lietuvių tautos istorija, kultūros paveldu bei tradicijomis ir Lietuvos bei pasaulio kurčiųjų bendruomenės istorija, kultūra ir tradicijomis.

Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- C. – Orientuojasi kurčiųjų kultūroje, atpažįsta kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas, suvokia kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime.
- Remdamasis įgytomis žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize, ugdomi estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų ir kitų kultūrų objektais, reiškiniais ir kūriniais.
  - Aktyviai ir atsakingai dalyvauja kurčiųjų kultūrinėje veikloje, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, vartotojas ar kritikas, ugdomi sąžiningą ir etišką intelektualinių kultūros produktų vartojimo elgseną.

5. Pasiekimų raida

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 klasės	11–12 klasės
A. Kalbos vartojimas						
<p>A. Veiksmingai komunikuoja lietuvių gestų kalba gyvai ir virtualioje erdvėje atsižvelgdamas į tikslą, adresatą, komunikavimo situaciją: kurdamas ir perduodamas pranešimą, parenka ir vartoja tinkamas verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas; pristato save gyvai bei virtualioje erdvėje, suvokdamas savo išskirtinumą; tikslingai pasirenka komunikavimo kanalą ir priemones, taiko tinkamas komunikavimo lietuvių gestų kalba strategijas komunuodamas individualiai ir grupėje; analizuoja, interpretuoja ir</p>	<p>A1.3. Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta, atsako vartodamas paprastus gestus ir gestikuliaciją.</p>	<p>A1.3. Bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją.</p>	<p>A1.3. Dalyvaujdamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta pokalbio esmę, klausia, atsako, reiškia savo nuomonę.</p>	<p>A1.3. Dalyvaujdamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, prieštarauja, argumentuoja.</p>	<p>A1.3. Dalyvaujdamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, prieštarauja, vertina, apibendrina.</p>	<p><i>Rengiama</i></p>

kritiškai vertina įvairiomis formomis pateiktą pranešimą lietuvių gestų kalba.	A2.3. Atsako į suaugusiojo klausimus, ko nors nesuprasdamas paprašo klausimą pakartoti, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį.	A2.3. Užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką.	A2.3. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją ir stengiasi tinkamai reaguoti, jo nepertraukti, mandagiai perklausia, paprašo paaiškinti. Paklausia ir atsako padedamas vertėjo įprastomis aplinkybėmis (pvz., mokykloje, renginyje).	A2.3. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje ir oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Gyvai ir tiksliai reaguoja į pašnekovo reakciją, „išklauso“ jį, tinkamai palaiko, paskatina, išreiškia nepritarimą. Bendrauja padedamas vertėjo: išsiaiškina dar kartą paklausdamas, plačiau paaiškina, jei mato, kad buvo nesuprastas.	A2.3. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje ir oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Laisvai bendrauja padedamas vertėjo, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką.	<i>Rengiama</i>	
	A3.3. Noriai dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose).	A3.3. Pagal savo galimybes kuria įvairius komunikacinius žaidimus, pasakas, fantastines istorijas.	A3.3. –	A3.3. –	A3.3. –	A3.3. –	A3.3. –
	A4.3. –	A4.3. –	A4.3. Supranta teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.).	A4.3. Supranta teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (įkalbinėjimas, įtikinėjimas, melas, propaganda, kalbinė agresija).	A4.3. Vertina teksto daromą poveikį.		<i>Rengiama</i>

	A5.3. Glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto esmę.	A5.3. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą ir padedamas naudojami gestų kalbos žodynais.	A5.3. Atpasakoja tekstą neiškreipdamas pagrindinės minties.	A5.3. Atpasakoja tekstą nurodytu būdu (nuosekliai, glaustai, atrenkant), suformuluoja pagrindinę teksto mintį.	A5.3. Suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją.	<i>Rengiama</i>
	A6.3. Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.	A6.3. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.	A6.3. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas.	A6.3. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus, dar kartą žiūrėdamas, ieškodamas informacijos žodynuose, remdamasis pateiktu modeliu, atsakydamas į klausimus.	A6.3. Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas.	<i>Rengiama</i>
	A7.3. Pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Trumpai papasakoja apie save: pasako vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje mokosi, apie savo šeimą, pomėgius.	A7.3. Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus ir skaito juos klasės draugams. Įtaigiai papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė.	A7.3. Tiksliai perteikia informaciją. Naudojasi pasiūlytais būdais ir priemonėmis, kurios padeda adresatui suvokti informaciją.	A7.3. Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Padedamas renkami tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti.	A7.3. Tiksliai, aiškiai ir įtaigiai perduoda informaciją. Savarankiškai renkami tinkamus informacijos perteikimo būdus bei priemones.	<i>Rengiama</i>

	A8.3. Pasakodamas apie tikrus įvykius, neįterpia į juos išgalvotų dalykų.	A8.3. Trumpai papasakoja paties patirtą nutikimą.	A8.3. Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi bei išmone.	A8.3. Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo elementų.	A8.3. Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą.	<i>Rengiama</i>
	A9.3. Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį.	A9.3. Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį ir procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).	A9.3. Nuosekliai, dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).	A9.3. Nuosekliai, dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina procesą (kaip kas nors vyksta).	A9.3. Nuosekliai, dalykiškai paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka).	<i>Rengiama</i>
	A10.3. –	A10.3. –	A10.3. Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi.	A10.3. Išsako savo nuomonę apie menčiau pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.).	A10.3. Išsako savo nuomonę apie aktualesnius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais.	<i>Rengiama</i>

	A11.3. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).	A11.3. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).	A11.3. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali ir oficiali).	A11.3. Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (pažįstami adresatai: jaunesni, bendraamžiai, suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (oficiali ir neoficiali).	A11.3. Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (neoficialios ir įvairios oficialios situacijos).	<i>Rengiama</i>
	A12.3. Taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A12.3. Taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso.	A12.3. Bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus, pauzes, persakymą kitais gestais, tiesioginį pagalbos prašymą.	A12.3. Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemonės, emocinius pasakymus, retorinius klausimus.	A12.3. Atpažįsta taikomas strategijas ir tinkamai reaguoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones.	<i>Rengiama</i>
B. Kalbos pažinimas						
B. Atsakingai, kūrybiškai ir tikslingai taiko lietuvių gestų kalbos žinias, kalbos pažinimo strategijas; laikosi kalbos normų, tiksliai ir tinkamai vartoja sąvokas; analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį	B1.3. Vartoja tinkamus gestus apibūdindamas daiktus, reiškinius ir emocijas.	B1.3. Taisyklingai sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas.	B1.3. Tiksliai ir taisyklingai rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus.	B1.3. Vartoja taisyklingos formos gestus atitinkama veido išraiška, tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B1.3. Vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus. Užrašo nesudėtingus gestus pagal notacijos sistemą.	<i>Rengiama</i>

reiškinį.	B2.3. Skiria gestus, reiškiančius daiktų, veiksmy ir požymių pavadinimus.	B2.3. Taisyklingai ir tikslingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės,rieveiksminės reikšmės gestus.	B2.3. Tinkamai vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Moka ištaisyti nurodytą klaidą.	B2.3. Tinkamai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa ir ištaiso netinkamai pavartotą savo gestą.	B2.3. Vartoja atitinkamus gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti. Transkribuoja gestų kalbos tekstą.	<i>Rengiama</i>
	B3.3. Moka pirštų abėcėlę ir tinkamai ją vartoja.	B3.3. Tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B3.3. Nežinodamas reikiamo gesto, tinkamai išreiškia mintį gestikuliacija.	B3.3. Taisyklingai vartoja įvairios darybos gestus, palygina LGK ir lietuvių kalbos darybos būdus.	B3.3. Remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, žino terminų darybos ypatumus.	<i>Rengiama</i>
	B4.3. Taisyklingai parodo gestus, jungia gestus į frazes.	B4.3. Taisyklingai parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius, tekstą.	B4.3. Taisyklingai nusako erdvinis ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis.	B4.3. Taisyklingai vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą.	B4.3. Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į LGK.	<i>Rengiama</i>
	B5.3. Aktyviai eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria gestus.	B5.3. Vartoja taisyklingos formos gestus su atitinkama mimika, tinkamai naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba.	B5.3. Tinkamai sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita).	B5.3. Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus; naudoja erdvę įvairiems sintaksiniam santykiams reikšti.	B5.3. Jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina jas su lietuvių kalbos priemonėmis.	<i>Rengiama</i>
	B6.3. Domisi kalba: suvokia, kuri kalba yra jo gimtoji, žaidžia kalbinius žaidimus.	B6.3. Domisi kalba, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais ir girdinčiaisiais.	B6.3. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kad kalba nuolat kinta,	B6.3. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat	B6.3. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat	<i>Rengiama</i>

			paaiškina gestų ir lietuvių kalbų statusą.	kinta.	kinta, paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis.	
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas						
C. Orientuojasi kurčiųjų kultūroje; remdamasis įgytomis žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize, ugdo estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų ir kitų kultūrų objektais, reiškiniais ir kūriniais; aktyviai ir atsakingai dalyvauja kurčiųjų kultūrinėje veikloje, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, vartotojas ar kritikas, ugdo sąžiningą ir etišką intelektualinių kultūros produktų vartojimo elgseną.	C1.3. Suvokia save kaip asmenį, priklausantį kurčiųjų bendruomenei. Aktyviai domisi ir mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus.	C1.3. Aiškiai suvokia save kaip kurčią asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Pagal savo galimybes ir poreikius aktyviai dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams.	C1.3. Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje.	C1.3. Aktyviai domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Kurčiųjų kultūros kūrėjo gebėjimus pritaiko praktiškai.	C1.3. Orientuojasi savojoje kultūroje, yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis.	<i>Rengiama</i>
	C2.3. Pagal išgales kuria pasakojimus pagal paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus, pristato juos klasei. Noriai dalyvauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinų vaidinimuose.	C2.3. Pagal išgales kuria pasakojimus, pasakas ar pan. Raiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas.	C2.3. Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Gestų kalba perteikia (atpasakoja peržiūrėjęs arba perskaitęs tekstą) kūrinio ištrauką.	C2.3. Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinų ištraukas, padedamas pasirenka tinkamas raiškos priemonės.	C2.3. Gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinų ištraukas, savarankiškai pasirenka tinkamas raiškos priemonės.	<i>Rengiama</i>

	C3.3. Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veiksmo vietą, laiką, veikėjus.	C3.3. Intuityviai suvokia meninio kūrinio grožį ir išreiškia savo įspūdžius gestų kalba.	C3.3. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą, apibūdina veiksmo vietą ir laiką, veikėjus. Pagal pateiktus klausimus, teiginius ar modelį išsako savo įspūdžius apie kūrinį.	C3.3. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio pagrindinę mintį, apibūdina veikėjus, nusako jų kūrimo būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir juo teigiamas vertybes.	C3.3. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, padedamas apibūdina kūrinio stilių. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos.	<i>Rengiama</i>
	C4.3. –	C4.3. –	C4.3. –	C4.3. –	C4.3. Planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pvz., rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą).	<i>Rengiama</i>

6. Mokymo(si) turinys

6.1. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės

6.1.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys

Supažindinimas su pokalbio lietuvių gestų kalba taisyklėmis (kaip reikia pradėti, tęsti ir užbaigti pokalbį).
Dalyvavimas pokalbyje ir diskusijoje, gebėjimas reikšti savo nuomonę, mintis, priimti ir perteikti informaciją, skirti, kas yra tikra, o kas išgalvota.

Mokymas(is) paklausti apie nesuprantamus dalykus.

Mokymas(is) reikšti emocijas lietuvių gestų kalba.

Kūrybiniai žaidimai, įvairių situacijų kūrimas ir vaidinimas.

Mokymasis pasakoti auditorijai ir prieš vaizdo kamerą.

Mokymasis atpasakoti matytus dalykus, juos paaiškinti bei apibūdinti.

Mokymasis perteikti rašytinį tekstą lietuvių gestų kalba ir užrašyti lietuvių gestų kalba papasakotą įvykį.

Trumpų informacinio pobūdžio tekstų kūrimas.

6.1.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys

Aiškinimas, kad lietuvių kalba ir lietuvių gestų kalba yra dvi skirtingos kalbos.

Pokalbiai apie lietuvių gestų kalbą ir apie tai, kodėl reikia mokytis lietuvių kalbos ir lietuvių gestų kalbos.

Lietuvių gestų kalbos žodyno plėtimas.

Gestikuliacijos ir gesto, mimikos ir veido išraiškos skirtumų aiškinimas(is).

Bandymai su įvairiomis plaštakų formomis, supažindinimas su naujais gestais.

Daiktavardis, veiksmažodis, būdvardis lietuvių gestų kalboje. Jų funkcijų suvokimas.

Pirštų abėcėlės vartojimas ir supratimas, ryšys su rašytine lietuvių kalbos forma.

Paprasti teiginiai, klausimai, neiginiai; jų rodymas.

Gesto rodymo tempo reikšmė gestų kalboje.

Gesto rodymo vieta ir erdvė.

Gestų kalbos kultūra ir elgesys įvairioje aplinkoje.

Elementarios žinios apie aplinkos garsus. Garso ir judesio ryšys.

6.1.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys

Susipažinimas su kitais kurčiųjų bendruomenės nariais ir savo mokyklos istorija.

Kurčiųjų žaidimai.

Pasakų žiūrėjimas, sekimas, inscenizavimas.

Savų trumpų pasakojimų pagal paveikslėlius, patirtį kūrimas ir pristatymas klasei.

Tekstų (žinučių, instrukcijų, pasakojimų) lietuvių gestų kalba kūrimas; skirtumų tarp šių žanrų aiškinimas.

Temų, padedančių ugdyti kultūrinį, lingvistinį ir asmeninį tapatumą, nagrinėjimas.

6.2. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės

6.2.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys

Mokymasis dalyvauti pokalbyje (dialoge ir grupės diskusijose): pradėti pokalbį, jį tęsti, paklausti, atsakyti į klausimą, atsižvelgiant į adresatą ir situaciją, skiriant kas yra tikra ir kas išgalvota.

Mokymasis perteikti informaciją lietuvių gestų kalba (pranešimas apie įvykį, nurodymas, instrukcija).

Žaidimai, kurių metu vartojama gestų kalba.

Mokymasis pasakoti apie save ir savo patirtį, perteikiant nuotaiką ir emocijas.

Rašytinio teksto perteikimas lietuvių gestų kalba, lietuvių gestų kalba papasakoto įvykio užrašymas.

Mokymas(is) atpasakoti lietuvių gestų kalba papasakotus tekstus.

6.2.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys

Susipažinimas su gestų kalbos erdve (lokalizacija, vaidmenų kaita, rodymas, inscenizavimas).

Susipažinimas su vyresnio amžiaus kurčiųjų asmenų pasakojimais lietuvių gestų kalba.

Lietuvių gestų kalbos žodyno plėtimas.

Kūno kalba, pasyvioji ir aktyvioji ranka.

Pirštų abėcėlės supratimas ir tikslus vartojimas.

Mokymasis naudotis lietuvių gestų kalbos žodynėliais.

Žaidimai, naudojant įvairias plaštakos formas (kumštis, smilius ir pan.).
Temų, padedančių ugdyti kultūrinį kalbinį tapatumą, nagrinėjimas.
Pažintis su gestų kalbos vertėjo veikla ir kompensacine technika.

6.2.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys

Susipažinimas su kurčiųjų bendruomene ir jos veikla.

Vaikų literatūros kūrinių ir jų aptarimas (meninio kūrinio turinys, forma, meninės išraiškos priemonės ir kt.).

Mokymasis analizuoti ir atpasakoti literatūrinį kūrinį.

Savo pasakojimų lietuvių gestų kalba kūrimas ir pasakojimas klasei.

Skirtingos tematikos kūrinių pasakojimas lietuvių gestų kalba.

Mokymasis raiškiai perteikti literatūrinių kūrinių personažų kalbą ir charakterius spektakliuose.

6.3. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės

6.3.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys

Informacijos perdavimas (iš savo patirties, bendruomenės ar visuomenės gyvenimo, kitų mokomųjų dalykų ar kt.). Adresato sudominimo būdai. Pristatymas.

Kalbėjimas atsižvelgiant į adresatą ir komunikacinę situaciją (pvz., pasakų sekimas, padavimų, legendų, anekdotų pasakojimas jaunesniems mokiniam).

Komunikacijos formos, vartojamos artimiausioje aplinkoje bendraujant lietuvių gestų kalba. Raiškos įvairumas skirtingose situacijose.

Kalbiniai žaidimai, eksperimentai. Įvairių situacijų inscenizavimas, vaidinimas (pagal galimybes įrašant). Kalbinės raiškos skirtumai.

Pokalbiai apie pamokas, varžybas, kurčiųjų renginius, paveikslus, parodas, televizijos laidas, spektaklius ir pan. (pasakojimas, aiškinimas, savo nuomonės reiškimas).

Dažniau vartojamų sąvokų (ir iš kitų mokomųjų dalykų turinio) prasmės aiškinimasis.

Savo raiškos lietuvių gestų kalba nagrinėjimas, sėkmės ar nesėkmių priežasčių ieškojimas ir tolesnio kalbos tobulinimo būdų numatymas.

6.3.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys

Motyvacija gestų kalboje ir lietuvių kalboje, gesto ir gestikuliacijos, gramatinių ir ekspresyviųjų nerankinių elementų skirtumai.

Fonologinė gesto sandara (čeremos).

Daugiareikšmiai gestai, jų santykis su lietuvių kalbos žodžiais. Homonimai, sinonimai, antonimai.

Lietuvių gestų kalbos žodyno plėtimas.

Gestų darybos būdai: polisintetinių gestų daryba taikant proformas, sudurtinių gestų daryba, kiekinius daiktavardžius išreiškiančių gestų daryba. Kiti gestų atsiradimo būdai, seni ir nauji gestai.

Gesto ir žodžio morfologinės sandaros lyginimas.

Erdvės vartojimas. Erdvė kaip gramatinės raiškos priemonė. Vaidmenų kaita.

Ribų tarp sakinių ir vienuolių sakinių dalių žymėjimas (galvos judesiai, sulaikymas, mirksnis ir kt.).

Skirtumai tarp LGK ir kalkinės kalbos. Klaidų atpažinimas ir taisymas.

Lietuvių gestų kalba – kurčiųjų bendruomenės turtas ir pasaulinės gestų kalbų šeimos narė. Gimtosios ir valstybinės kalbos samprata.

6.3.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys

Susipažinimas su kurčiųjų bendruomenės veikla Lietuvoje.

Literatūra kaip išmonė. Tikrovės pasaulis literatūroje.

Prozos tekstų ir (arba) pasakojimų lietuvių gestų kalba nagrinėjimas ir kūrimas (pagrindinė mintis, veikėjų vaizdavimas, vaizdus pasakojimas). Grožinės literatūros (prozos) tekstų perteikimas gestų kalba, perkeltinės reikšmės raiškos galimybės.

Literatūriniai žaidimai: tekstų inscenizavimas, improvizavimas, kūrimas (pagal galimybes įrašant). Vaidmenys.

6.4. Mokymo(si) turinys. 7–8 klasės

6.4.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys

Informacijos nurodytais tikslais gavimas, rinkimas, pristatymas (pvz., medžiaga pranešimui; pasakojimai ir anekdotai iš kurčiųjų aplinkos ir tradicijų). Pristatymo vertinimas. Kritiškas „klausymasis“. Informacija iš lietuvių gestų kalbos šaltinių.

Kalbos (pvz., vaikų iš kurčiųjų ir girdinčiųjų šeimų, įvairių regionų atstovų, profesijų, kartų ar kt.) įvairovės stebėjimas ir tyrinėjimas. Konteksto (laikotarpio, vietos, situacijos, dalyvių) įtaka kalbai.

Monologinis kalbėjimas pagal įvestis.

Įvairių vaizdo įrašų analizavimas ir vertinimas.

Diskusijos apie meną, kultūrą bei kitomis aktualiomis temomis (pvz., draugystė, atsakomybė, laisvė, orumas ir pan.).

Interviu pagal pateiktus klausimus.

Dalyvavimas viešuose pokalbiuose ar diskusijose.

Savo raiškos lietuvių gestų kalba nagrinėjimas, sėkmės ar nesėkmių priežasčių ieškojimas ir tolesnio kalbos tobulinimo būdų numatymas.

6.4.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys

Nerankiniai elementai: leksinės ir gramatinės jų funkcijos, mimika.

Fonologiniai LGK procesai (asimiliacija, akomodacija, redukcija, dubliavimas).

LGK gestų leksinės ir gramatinės klasės, jų kaitymas, funkcijos tekste ir santykis su lietuvių kalbos dalimis.

Vertimas iš lietuvių kalbos perteikiant pagrindinę mintį, skirtumų tarp lietuvių kalbos ir LGK, tarp rašytinės ir sakytinės lietuvių kalbos formos aptarimas.

LGK sakinių struktūra, gestų tvarka sakinyje ir nerankinių elementų sintaksinės funkcijos. Nerankiniai elementai ir intonacija.

Įvairūs LGK ir lietuvių kalbos variantai: dialektai, sociolektai, idiolektai, žargonai ir kt.

Diachroninio kalbos kitimo bruožai ir kalbėjimo stiliaus pasirinkimas atsižvelgiant į tekstą, situaciją ir komunikacines intencijas. Įvairaus amžiaus kurčiųjų kalba.

Kalbų ryšiai. Žodžių (gestų) skolinimasis kaip kalbos kitimo reiškinys. Kiti naujų gestų atsiradimo būdai, senų gestų nykimas (Lietuviškų gestų žodynėlio ir Lietuvių gestų kalbos žodyno leksikos aptarimas).

LGK ir kitų šalių gestų kalbų istorija, tarptautinė gestų kalba, gestuno.

Įvairios pirštų abėcėlės (PA) ir jų istorija, gestai, padaryti su PA ženklais (daktilemomis). Tarptautinė PA.

LGK ir kalkingės gestų kalbos skirtumai, šių kalbų vartojimo sritys. Kitos gestų kalbos formos (pvz., taktilinė kalba (kurčnerėgiams), dirbtinės gestų kalbos).

6.4.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys

Lietuvos kurčiųjų istorija.

Literatūriniai bandymai. Įvairių tekstų (realistinių, fantastinių, humoristinių) kūrimas, atkreipiant dėmesį į kalbos ekspresyvumą įvairiose veiksmo situacijose. Komizmo raiškos būdai. Komiškų situacijų vaizdavimas.

Drama ir proza, drama ir spektaklis. Vaidinimai įvairiems adresatams.

6.5. Mokymo(si) turinys. 9–10 klasės

6.5.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys

Viešasis kalbėjimas. Informavimo, įtikinimo, proginės viešosios kalbos. Projekto rengimas ir pristatymas mažai pažįstamiems adresatams. Adresato sudominimo, dėmesio palaikymo priemonės.

Diskusijos įvairiomis temomis (pvz., gestų kalbos specifika įvairiose šalyse, jaunimo lietuvių gestų kalbos ypatumai, ar LGK mokėjimas man asmeniškai vertingas, ir pan.). Nuomonių, požiūrių išsakymas, argumentavimas. Samprotaujamojo teksto struktūra.

Interviu pasirinkta tema (klausimų rengimas, interviu ėmimas, apibendrinimas ir įvertinimas).

Filmų, bendruomenės renginių, dokumentinių ir diskusinių televizijos laidų (ar vaizdo įrašų su vertimu) stebėjimas (objektyvumas ir neobjektyvumas, manipuliacijos kalba). Turinio ir įvairių efektų naudojimo dermės ir tikslingumo aptarimas.

Gestų kalbos tekstų skelbimas (pvz., vaizdo laišakai kitoms mokykloms, interneto svetainėms ar pan.).

Savo raiškos lietuvių gestų kalba nagrinėjimas, sėkmės ar nesėkmių priežasčių ieškojimas ir tolesnio

kalbos tobulinimo būdų numatymas.

6.5.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys

LGK tekstų transkribavimas rašytine forma.

Gestų notacijos sistemos, vartojamos gestotyroje.

LGK leksika: skoliniai, naujadarai. LGK žodynai.

LGK gramatinės raiškos priemonės ir jų funkcijos. LGK ir lietuvių kalbos gramatinės raiškos lyginimas.

Gestų daryba.

LGK ir lietuvių kalbos sakinių sudarymo būdai. Ribų žymėjimas.

Vertimas iš lietuvių kalbos į LGK tiksliai perteikiant mintį tinkamai pasirinktu stiliumi.

Perkeltinės reikšmės žodžių vertimas.

Gestų kalbos vartojimas ugdant kurčiuosius.

Įvairių gestų kalbų panašumai ir skirtumai. Kitų šalių gestų kalbų įtaka LGK.

Kalbų kitimo procesai ir priežastys. Kalba kaip gyvas ir nuolat kintantis reiškinys.

Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija ir gestų kalba.

6.5.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys

Lietuvos kurčiųjų bendruomenės veikla. Kurčiųjų kultūros bruožai.

Diskusijos apie grožinius tekstus, jų žodinę raišką ir kontekstus. Poezijos tekstų pristatymas ir interpretavimas.

Teatro eksperimentai. Įvairių autorių ir savo sukurtų tekstų vaidinimas, inscenizavimas realioje ar įsivaizduojamoje scenoje, fiksavimas. Gestų kalbos meninės raiškos priemonių vartojimas.

6.6. Mokymo(si) turinys. 11 klasė

6.6.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys

Rengiama

6.6.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys

Rengiama

6.6.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys

Rengiama

6.7. Mokymo(si) turinys. 12 klasė

6.7.1. Kalbos vartojimo mokymo(si) turinys

Rengiama

6.7.2. Kalbos pažinimo mokymo(si) turinys

Rengiama

6.7.3. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo mokymo(si) turinys

Rengiama

7. Pasiekimų vertinimas

7.1. Vertinimas – vienas svarbiausių ugdymo(si) proceso etapų, reikšmingas mokymosi pažangą ir kokybę skatinantis bei užtikrinantis veiksnys. Tai nuolatinis planuojamas informacijos apie mokinio lietuvių gestų kalbos mokymosi rezultatus nustatymo, rinkimo ir interpretavimo procesas, naudojant įvairias (įsi)vertinimo formas. Vertinimas apima: pažangos fiksavimą, lietuvių gestų kalbos pasiekimų įrodymų rinkimą ir kaupimą, šių įrodymų ir išsiugdytų kompetencijų vertinimą, išvadų fiksavimą ir vertinimo informacijos naudojimą lietuvių gestų kalbos mokymo(si) proceso tobulinimui.

Vertinimas turi padėti mokiniui mokytis, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar reikės mokytis. Mokinys turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, jas turi žinoti ir tėvai. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinant reikia apmąstyti ne

vien ugdymo tikslus ir principus, turinį ir metodus, bet ir vertinimo bei įvertinimo poveikį mokinio motyvacijai bei savigarbai. Mokinys neturi bijoti klausti, klysti, turėti kitokią nuomonę nei dauguma.

Vertinant mokinio lietuvių gestų kalbos mokymosi pažangą ir pasiekimus taikomas diagnostinis, formuojamasis, kaupiamasis ir apibendrinamasis vertinimas. Diagnostinis vertinimas pagal iš anksto su mokiniais aptartus vertinimo kriterijus atliekamas siekiant išsiaiškinti mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą, kad būtų galima numatyti tolesnio mokymosi galimybes, suteikti pagalbą įveikiant sunkumus. Formuojamasis vertinimas – nuolatinis vertinimas ugdymo proceso metu, kuris padeda numatyti mokymosi perspektyvą, pastiprinti daromą pažangą, skatina mokinius mokytis analizuoti esamus pasiekimus. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojamos ne klaidos ar nesėkmės, o mokinio pažanga. Ugdymo procese formuojamasis vertinimas derinamas su diagnostiniu ir kaupiamuoju vertinimu. Mokinio lietuvių gestų kalbos pasiekimai vertinami kaupiamuoju būdu už kiekvieną platesnės apimties programos (ciklo, ilgalaikės užduoties, projekto) temą. Stebimas mokinio darbo procesas, veiklos etapai, vertybinės nuostatos. Apibendrinamasis vertinimas atliekamas baigus platesnę temą ar mokymosi etapų pabaigoje. Jis padeda įvertinti mokinio pasiekimų lygį.

Vertinami ir skatinama įsivertinti visų lietuvių gestų kalbos pasiekimų sričių – kalbos vartojimo, kalbos pažinimo, kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimo – pasiekimai.

Mokinių pasiekimai aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: I – slenkstinis, II – patenkinamas, III – pagrindinis, IV – aukštesnysis. Jais vadovujamasi priimant sprendimus apie mokinio pasiekimus ir daromą pažangą. Kai mokinio pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis lygis (I) – 4, patenkinamas lygis (II) – 5–6, pagrindinis lygis (III) – 7–8, aukštesnysis lygis (IV) – 9–10. Pasiekimų aprašai yra orientacinio ir rekomendacinio pobūdžio (gali būti kintami). Vertinant mokinių pasiekimus, derėtų atsižvelgti į klasės sudėtį, poreikių ir pomėgių įvairovę.

Mokinio, kuris mokosi pagal pritaikytą bendrojo ugdymo programą, mokymosi pažanga ir pasiekimai ugdymo procese vertinami pagal programoje numatytus pasiekimus, vertinimo kriterijai aptariami su mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), švietimo pagalbą teikiančiais specialistais, susitariama, kokiais aspektais bus pritaikomas mokinio pasiekimų vertinimas ir pa(si)tikrinimų būdai, kaip jie derės su Bendrosiose programose numatytais pasiekimų lygiais. Dėl mokinio, kuris mokosi pagal individualizuotą ugdymo programą, mokymosi pasiekimų vertinimo (būdų, periodiškumo) ir įforminimo susitariama mokykloje. Susitarimai priimami, atsižvelgiant į mokinio galias ir vertinimo suvokimą, specialiuosius ugdymosi poreikius, numatomą pažangą, tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus.

Aprašant pasiekimų lygių požymius naudotos šios mokinių pasiekimų augimą rodančios skalės ir sąvokos:

savarankiškumo:

- padedamas – užduotis atlieka atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus, naudodamasis papildomai pateikta medžiaga, procesą moderuoja ir jame dalyvauja mokytojas;

- skatinamas;

- savarankiškai;

sudėtingumo:

- paprasčiausiomis vadinamos užduotys, tyrimai, situacijos, atvejai, kuriems išnagrinėti, surasti sprendimą ar atsakymą reikia 1 žingsnio (pvz., rasti tiesiogiai pateiktą informaciją);

- paprastomis vadinamos užduotys, tyrimai, situacijos, atvejai, kuriems išnagrinėti, surasti sprendimą ar atsakymą reikia ne mažiau kaip 2 žingsnių;

- nesudėtingomis vadinamos užduotys, tyrimai, situacijos, atvejai, kuriems išnagrinėti, surasti sprendimą ar atsakymą reikia 3 ir daugiau žingsnių;

konteksto:

- artima aplinka;

- kasdienė aplinka;
- įprastas kontekstas/-ai;
- naujas, neįprastas kontekstas/-ai.

7.2. Pasiekimų vertinimas pradiniame ugdyme

Pradiniame ugdyme naudojamas mokinių individualios pažangos (idiografinis) vertinimas – vertinimo principas, pagal kurį lyginant dabartinius mokinio pasiekimus su ankstesniaisiais stebima ir vertinama daroma pažanga.

7.3. Pasiekimų vertinimas pagrindiniame ugdyme

Pagrindiniame ugdyme pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais: slenkstinis lygis (I) – 4, patenkinamas lygis (II) – 5–6, pagrindinis lygis (III) – 7–8, aukštesnysis lygis (IV) – 9–10.

7.4. Pasiekimų vertinimas viduriniame ugdyme

Rengiama

8. Pasiekimų lygių požymiai

8.1. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbos vartojimas			
A1.1. Bendraudamas su bendraamžiais padedamas atsako vartodamas gestikuliaciją.	A1.2. Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta fragmentiškai, atsako vartodamas gestus ir gestikuliaciją.	A1.3. Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta, atsako vartodamas paprastus gestus ir gestikuliaciją.	A1.4. Bendraudamas su bendraamžiais, juos gerai supranta, klausia, atsako vartodamas gestus ir gestikuliaciją.
A2.1. Padedamas atsako į suaugusiojo klausimus.	A2.2. Padedamas atsako į suaugusiojo klausimus, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį.	A2.3. Atsako į suaugusiojo klausimus, ko nors nesuprasdamas paprašo klausimą pakartoti, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį.	A2.4. Užmezga pokalbį ir atsako į suaugusiojo klausimus, ko nors nesuprasdamas paprašo klausimą pakartoti, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį.
A3.1. Padedamas dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose).	A3.2. Skatinamas dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose).	A3.3. Noriai dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose).	A3.4. Aktyviai dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose).
A4.1. –	A4.2. –	A4.3. –	A4.4. –
A5.1. Padedamas glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Padedamas gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto esmę.	A5.2. Skatinamas glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Skatinamas gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto esmę.	A5.3. Glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto esmę.	A5.4. Glaustai ir aiškiai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą.
A6.1. Padedamas randa tekste informaciją pagal kelis trumpus klausimus.	A6.2. Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus trumpus klausimus.	A6.3. Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.	A6.4. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.
A7.1. Padedamas pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Padedamas pasako svarbiausius	A7.2. Skatinamas pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Pasako svarbiausius duomenis apie	A7.3. Pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Trumpai papasakoja apie save: pasako	A7.4. Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Papasakoja apie save: pasako vardą ir

duomenis apie save: vardą, pavardę, savo amžių.	save: vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje mokosi.	vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje mokosi, apie savo šeimą, pomėgius.	pavardę, vardą-gestą, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje, kelintoje klasėje mokosi, apie savo šeimą, pomėgius.
A8.1. Padedamas trumpai pasakoja apie tikrus įvykius.	A8.2. Pasakodamas apie tikrus įvykius, įterpia į juos išgalvotų dalykų.	A8.3. Pasakodamas apie tikrus įvykius, neįterpia į juos išgalvotų dalykų.	A8.4. Vaizdžiai pasakoja apie tikrus įvykius, neįterpia į juos išgalvotų dalykų.
A9.1. Padedamas apibūdina daiktą.	A9.2. Padedamas apibūdina daiktą, įvykį.	A9.3. Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį.	A9.4. Dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį.
A10.1. –	A10.2. –	A10.3. –	A10.4. –
A11.1. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (su bendraamžiais).	A11.2. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji).	A11.3. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).	A11.4. Pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).
A12.1. Padedamas taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas.	A12.2. Skatinamas taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A12.3. Taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A12.4. Taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso.
B. Kalbos pažinimas			
B1.1. Vartoja gestus, apibūdindamas daiktus padaro daug klaidų.	B1.2. Vartoja gestus, apibūdindamas daiktus, reiškinius padaro klaidų.	B1.3. Vartoja tinkamus gestus, apibūdindamas daiktus, reiškinius ir emocijas.	B1.4. Vartoja tinkamus, tikslius gestus, apibūdindamas daiktus, reiškinius ir emocijas.
B2.1. Skiria gestus, reiškiančius daiktų pavadinimus.	B2.2. Skiria gestus, reiškiančius daiktų ir veiksmų pavadinimus.	B2.3. Skiria gestus, reiškiančius daiktų, veiksmų ir požymių pavadinimus.	B2.4. Skiria gestus, reiškiančius daiktų, veiksmų, požymių ir prieveiksmių pavadinimus.
B3.1. Iš dalies supranta pirštų abėcėlę.	B3.2. Supranta, iš dalies moka pirštų abėcėlę.	B3.3. Moka pirštų abėcėlę ir tinkamai ją vartoja.	B3.4. Moka pirštų abėcėlę, laisvai ją vartoja.
B4.1. Padedamas taisyklingai parodo	B4.2. Taisyklingai parodo gestus.	B4.3. Taisyklingai parodo gestus, jungia	B4.4. Taisyklingai parodo gestus, jungia

gestus.		gestus į frazes.	gestus į frazes, sakinius.
B5.1. Padedamas eksperimentuoja su plaštakos formomis.	B5.2. Skatinamas eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria gestus.	B5.3. Aktyviai eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria gestus.	B5.4. Aktyviai eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria taisyklingos formos gestus.
B6.1. Atpažįsta, kuri kalba yra jo gimtoji, padedamas žaidžia kalbinius žaidimus.	B6.2. Atpažįsta, kuri kalba yra jo gimtoji, žaidžia kalbinius žaidimus.	B6.3. Domisi kalba: suvokia, kuri kalba yra jo gimtoji, žaidžia kalbinius žaidimus.	B6.4. Domisi kalba: pritaikydamas žinias ir patyrimą žaidžia kalbinius žaidimus.
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas			
C1.1. Padedamas mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus.	C1.2. Suvokia save kaip asmenį, priklausantį kurčiųjų bendruomenei. Domisi ir mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus.	C1.3. Aiškiai suvokia save kaip kurčių asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams.	C1.4. Aiškiai suvokia save kaip kurčių asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Pagal savo galimybes ir poreikius aktyviai dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams.
C2.1. Pagal išgales kuria pasakojimus pagal paveikslėlius. Padedamas dalyvauja pasakų inscenizacijose.	C2.2. Pagal išgales kuria pasakojimus pagal paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus. Padedamas dalyvauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinų vaidinimuose.	C2.3. Pagal išgales kuria pasakojimus pagal paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus, pristato juos klasei. Noriai dalyvauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinų vaidinimuose.	C2.4. Pagal išgales kuria vaizdingus pasakojimus pagal paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus, pristato juos klasei. Noriai dalyvauja ir vadovauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinų vaidinimuose.
C3.1. Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius.	C3.2. Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veikėjus.	C3.3. Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veiksmo vietą, laiką, veikėjus.	C3.4. Aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veiksmo vietą, laiką, veikėjus.
C4.1.–	C4.2. –	C4.3. –	C4.4. –

8.2. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbos vartojimas			
A1.1. Padedamas bendrauja atsižvelgdamas į adresatą.	A1.2. Padedamas bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją.	A1.3. Bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją.	A1.4. Bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją. Supranta pokalbio esmę.
A2.1. Padedamas užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia.	A2.2. Padedamas užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką.	A2.3. Užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką.	A2.4. Tinkamai užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką.
A3.1. Padedamas kuria komunikacinį žaidimą, pasaką.	A3.2. Padedamas kuria komunikacinius žaidimus, pasakas, fantastines istorijas.	A3.3. Pagal savo galimybes kuria įvairius komunikacinius žaidimus, pasakas, fantastines istorijas.	A3.4. Pagal savo galimybes kuria įvairias fantastines istorijas, pasakas, vadovauja komunikaciniams žaidimams.
A4.1. –	A4.2. –	A4.3. –	A4.4. –
A5.1. Padedamas atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Padedamas atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą.	A5.2. Atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą.	A5.3. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą, padedamas naudojasi gestų kalbos žodynais.	A5.4. Nuosekliai ir tiksliai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą ir savarankiškai naudojasi gestų kalbos žodynais.
A6.1. Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.	A6.2. Skatinamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.	A6.3. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.	A6.4. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus.
A7.1. Padedamas kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Trumpai papasakoja apie save, prisistato.	A7.2. Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė.	A7.3. Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus ir skaito juos klasės draugams. Įtaigiai papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė.	A7.4. Savarankiškai kuria išsamius informacinio pobūdžio tekstus ir skaito juos klasės draugams. Įtaigiai papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė skirtingiems adresatams ir jų paklausia.

A8.1 Padedamas atsako į klausimus.	A8.2 Remiantis pagalbiniais klausimais papasakoja matytą ar patirtą įvykį.	A8.3 Trumpai papasakoja paties patirtą nutikimą.	A8.4 Įdomiai, gyvai papasakoja patirtą ar matytą įvykį.
A9.1. Padedamas apibūdina daiktą, įvykį.	A9.2. Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį.	A9.3. Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį ir procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).	A9.4. Dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį ir procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).
A10.1. –	A10.2. –	A10.3. –	A10.4. –
A11.1. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji).	A11.2. Skatinamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai).	A11.3. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).	A11.4. Pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).
A12.1. Padedamas taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą.	A12.2. Skatinamas taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso.	A12.3. Taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso.	A12.4. Taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso. Reflektuoja savo veiksmus.
B. Kalbos pažinimas			
B1.1. Padedamas sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas.	B1.2. Sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas.	B1.3. Taisyklingai sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas.	B1.4. Taisyklingai ir tiksliai sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas.
B2.1. Taisyklingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės reikšmės gestus.	B2.2. Taisyklingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės,rieveiksminės reikšmės gestus.	B2.3. Taisyklingai ir tiksliai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės,rieveiksminės reikšmės gestus.	B2.4. Taisyklingai ir tiksliai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės,rieveiksminės reikšmės gestus. Moka ištaisyti nurodytą klaidą.
B3.1. Supranta pirštų abėcėlę.	B3.2. Supranta ir rodo pirštų abėcėlę.	B3.3. Tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B3.4. Tiksliai rodo ir laisvai supranta pirštų abėcėlę.
B4.1. Parodo gestus, jungia juos į frazes.	B4.2. Parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius.	B4.3. Taisyklingai parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius, tekstą.	B4.4. Taisyklingai ir tiksliai parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius, tekstą.

B5.1. Padedamas vartoja gestus su mimika, naudojasi erdve.	B5.2. Vartoja gestus su mimika, naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba.	B5.3. Vartoja taisyklingos formos gestus su atitinkama mimika, tinkamai naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba.	B5.4. Tinkamai vartoja taisyklingos formos gestus su atitinkama mimika, tinkamai naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba.
B6.1. Domisi kalba kalbėdamas su kurčiaisiais.	B6.2. Domisi kalba, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais.	B6.3. Domisi kalba, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais ir girdinčiaisiais.	B6.4. Domisi ir suvokia kalbą pritaikydamas žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais ir girdinčiaisiais.
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas			
C1.1. Suvokia save kaip kurčių asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba.	C1.2. Suvokia save kaip kurčių asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Pagal savo galimybes ir poreikius dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.).	C1.3. Aiškiai suvokia save kaip kurčiųjį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Pagal savo galimybes ir poreikius aktyviai dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams.	C1.4. Aiškiai suvokia save kaip kurčių asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Aktyviai dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams.
C2.1. Padedamas pagal išgales kuria pasakojimus. Neraiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką.	C2.2. Skatinamas pagal išgales kuria pasakojimus, pasakas ar pan. Perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas.	C2.3. Pagal išgales kuria pasakojimus, pasakas ar pan. Raiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas.	C2.4. Pagal išgales kuria vaizdingus pasakojimus, pasakas ar pan. Meniškai ir raiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas.
C3.1. Padedamas suvokia meninio kūrinio grožį.	C3.2. Padedamas suvokia meninio kūrinio grožį ir išreiškia savo įspūdžius gestų kalba.	C4.3. Intuityviai suvokia meninio kūrinio grožį ir išreiškia savo įspūdžius gestų kalba.	C4.4. Savarankiškai ir intuityviai suvokia meninio kūrinio grožį ir išreiškia savo įspūdžius gestų kalba.
C4.1.–	C4.2. –	C4.3. –	C4.4. –

8.3. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės

Pasiekimų lygiai

Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbos vartojimas			
A1.1. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose supranta pokalbio esmę, atsako į mokytojo, bendraklasio klausimus.	A1.2. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta pokalbio esmę, klausia, atsako.	A1.3. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę, klausia, atsako, reiškia savo nuomonę.	A1.4. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę, tinkamai klausia, atsako, reiškia savo nuomonę.
A2.1. Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Bando paklausti padedamas vertėjo įprastomis aplinkybėmis (pvz., mokykloje, renginyje).	A2.2. Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją. Bando paklausti ir atsakyti padedamas vertėjo įprastomis aplinkybėmis (pvz., mokykloje, renginyje).	A2.3. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją ir stengiasi tinkamai reaguoti, jo nepertraukti, mandagiai perklausia, paprašo paaiškinti. Paklausia ir atsako padedamas vertėjo įprastomis aplinkybėmis (pvz., mokykloje, renginyje).	A2.4. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją ir tinkamai reaguoja, jo nepertraukia, mandagiai perklausia, paprašo paaiškinti. Išsiaiškina paklausdamas ir atsako padedamas vertėjo įprastomis aplinkybėmis (pvz., mokykloje, renginyje).
A3.1. –	A3.2. –	A3.3. –	A3.4. –
A4.1. Padedamas supranta teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.).	A4.2. Skatinamas supranta teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.).	A4.3. Supranta teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.).	A4.4. Supranta teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.) ir paaiškina.
A5.1. Padedamas atpasakoja tekstą.	A5.2. Skatinamas atpasakoja tekstą neiškreipdamas pagrindinės minties.	A5.3. Atpasakoja tekstą neiškreipdamas pagrindinės minties.	A5.4. Nuosekliai atpasakoja tekstą, suformuluoja pagrindinę mintį.
A6.1. Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus.	A6.2. Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas.	A6.3. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas.	A6.4. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, padaro išvadą, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas.
A7.1. Padedamas perteikia informaciją. Naudojasi pasiūlytais būdais ir priemonėmis, kurios padeda adresatui suvokti informaciją.	A7.2. Perteikia informaciją. Naudojasi pasiūlytais būdais ir priemonėmis, kurios padeda adresatui suvokti informaciją.	A7.3. Tiksliai perteikia informaciją. Naudojasi pasiūlytais būdais ir priemonėmis, padedančiomis adresatui suvokti informaciją.	A7.4. Tiksliai perteikia informaciją, geba tinkamai pasirinkti būdus ir priemones, padedančias adresatui suvokti informaciją.

A8.1. Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus.	A8.2. Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi.	A8.3. Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi bei išmone.	A8.4. Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi bei išmone, motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo elementų.
A9.1. Padedamas apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).	A9.2. Nuosekliai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).	A9.3. Nuosekliai, dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma).	A9.4. Nuosekliai ir dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma) ir palygina juos.
A10.1. Išsako savo nuomonę apie konkrečius dalykus.	A10.2. Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina.	A10.3. Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi.	A10.4. Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.).
A11.1. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgiant į adresatą.	A11.2. Skatinamas pasirenka raišką atsižvelgiant į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji).	A11.3. Padedamas pasirenka raišką atsižvelgiant į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali ir oficiali).	A11.4. Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgiant į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali).
A12.1. Padedamas bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus.	A12.2. Skatinamas bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus, pauzes, persakymą kitais gestais, tiesioginį pagalbos prašymą.	A12.3. Bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus, pauzes, persakymą kitais gestais, tiesioginį pagalbos prašymą.	A12.4. Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemonės, emocinius pasakymus, retorinius klausimus.
B. Kalbos pažinimas			
B1.1. Padedamas rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus.	B1.2. Tiksliai rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus.	B1.3. Tiksliai ir taisyklingai rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus.	B1.4. Tiksliai ir taisyklingai rodo gestus atitinkama veido išraiška ir pirštų abėcėlės ženklus.
B2.1. Vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus.	B2.2. Vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Bando ištaisyti nurodytą gestą.	B2.3. Tinkamai vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Moka ištaisyti nurodytą klaidą.	B2.4. Tinkamai vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Randa ir moka ištaisyti nurodytą klaidą.

B3.1. Nežinodamas reikiamo gesto, padedamas išreiškia mintį gestikuliacija.	B3.2. Nežinodamas reikiamo gesto, išreiškia mintį gestikuliacija.	B3.3. Nežinodamas reikiamo gesto, tinkamai išreiškia mintį gestikuliacija.	B3.4. Tinkamai išreiškia mintį gestikuliacija ir taisyklingai vartoja įvairios darybos gestus.
B4.1. Nusako erdvinius ir laiko santykius.	B4.2. Nusako erdvinius ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis.	B4.3. Taisyklingai nusako erdvinius ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis.	B4.4. Taisyklingai ir tiksliai nusako erdvinius ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis.
B5.1. Sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą.	B5.2. Sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita).	B5.3. Tinkamai sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita).	B5.4. Tinkamai ir tiksliai sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita).
B6.1. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: padedamas paaiškina, kad kalba nuolat kinta.	B6.2. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kad kalba nuolat kinta.	B6.3. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kad kalba nuolat kinta, paaiškina gestų ir lietuvių kalbų statusą.	B6.4. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina gestų ir lietuvių kalbų statusą.
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas			
C1.1. Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę.	C1.2. Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę, skatinamas dalyvauja jos veikloje.	C1.3. Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje.	C1.4. Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje, domisi kurčiųjų istorija ir kultūra.
C2.1. Padedamas aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota.	C2.2. Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota.	C2.3. Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Gestų kalba perteikia (atpasakoja peržiūrėjęs arba perskaitęs tekstą) kūrinio ištrauką.	C2.4. Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Gestų kalba perteikia (atpasakoja peržiūrėjęs arba perskaitęs tekstą) kūrinio ištrauką, pasirenka tinkamas raiškos priemones.
C3.1. Padedamas daro teksto visumą apibendrinančias išvadas. Pagal pateiktus klausimus padedamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį.	C3.2. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą. Pagal pateiktus klausimus išsako savo įspūdžius apie kūrinį.	C3.3. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą, apibūdina veiksmo vietą ir laiką, veikėjus. Pagal pateiktus klausimus, teiginius ar modelį išsako savo įspūdžius apie kūrinį.	C3.4. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą, apibūdina veiksmo vietą ir laiką, veikėjus, nusako jų kūrinio būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir jo teigiamas vertybes.

C4.1. –	C4.2. –	C4.3. –	C4.4. –
---------	---------	---------	---------

8.4. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbos vartojimas			
A1.1. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose supranta pokalbio esmę.	A1.2. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako.	A1.3. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, prieštarauja, argumentuoja.	A1.4. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, argumentuoja, prieštarauja, vertina, apibendrina, pateikia pavyzdžių.
A2.1. Padedamas užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Bando reaguoti į pašnekovo reakciją. Bendrauja padedamas vertėjo.	A2.2. Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Gyvai reaguoja į pašnekovo reakciją, „išklauso“ jį, palaiko, paskatina. Bendrauja padedamas vertėjo: išsiaiškina dar kartą paklausdamas.	A2.3. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Gyvai ir tiksliai reaguoja į pašnekovo reakciją, „išklauso“ jį, tinkamai palaiko, paskatina, išreiškia nepritarimą. Bendrauja padedamas vertėjo: išsiaiškina dar kartą paklausdamas, plačiau paaiškina, jei mato, kad buvo nesuprastas.	A2.4. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Gyvai ir tiksliai reaguoja į pašnekovo reakciją, „išklauso“ jį, tinkamai palaiko, paskatina, išreiškia nepritarimą. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Laisvai bendrauja padedamas vertėjo: išsiaiškina dar kartą paklausdamas, plačiau paaiškina, jei mato, kad buvo nesuprastas.
A3.1. –	A3.2. –	A3.3. –	A3.4. –
A4.1. Bando suprasti teksto paskirtį ir autoriaus intencijas.	A4.2. Supranta teksto paskirtį ir autoriaus intencijas.	A4.3. Supranta teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (įkalbinėjimas, įtikinėjimas, melas, propaganda, kalbinė agresija).	A4.4. Supranta teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (įkalbinėjimas, įtikinėjimas, melas, propaganda, kalbinė agresija). Vertina teksto daromą poveikį.

A5.1. Padedamas atpasakoja tekstą.	A5.2. Atpasakoja tekstą, suformuluoja pagrindinę teksto mintį.	A5.3. Atpasakoja tekstą nurodytu būdu (nuosekliai, glaustai, atrenkant), suformuluoja pagrindinę teksto mintį.	A5.4. Atpasakoja tekstą nurodytu būdu (nuosekliai, glaustai, atrenkant), suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją.
A6.1. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas.	A6.2. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus.	A6.3. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus, dar kartą žiūrėdamas, ieškodamas informacijos žodynuose, remdamasis pateiktu modeliu, atsakydamas į klausimus.	A6.4. Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus, dar kartą žiūrėdamas, ieškodamas informacijos žodynuose, remdamasis pateiktu modeliu, atsakydamas į klausimus. Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja.
A7.1. Perduoda informaciją. Padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti.	A7.2. Tiksliai perduoda informaciją. Padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti.	A7.3. Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti.	A7.4. Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti.
A8.1. Padedamas pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus.	A8.2. Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus.	A8.3. Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo elementų.	A8.4. Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų.
A9.1. Dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus.	A9.2. Dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina procesą (kaip kas nors vyksta).	A9.3. Nuosekliai, dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina procesą (kaip kas nors vyksta).	A9.4. Nuosekliai, dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka).
A10.1. Padedamas išsako savo nuomonę apie menčiau pažįstamus dalykus.	A10.2. Išsako savo nuomonę apie menčiau pažįstamus dalykus, vertina.	A10.3. Išsako savo nuomonę apie menčiau pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.).	A10.4. Išsako savo nuomonę apie aktualesnius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.).
A11.1. Padedamas pasirenka kalbinę	A11.2. Pasirenka kalbinę raišką ir turinį	A11.3. Tinkamai pasirenka kalbinę	A11.4. Tinkamai pasirenka kalbinę

raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą.	atsižvelgdamas į adresatą (pažįstami adresatai: jaunesni, bendraamžiai, suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (oficiali ir neoficiali).	raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (pažįstami adresatai: jaunesni, bendraamžiai, suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (oficiali ir neoficiali).	raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (įvairios oficialios situacijos).
A12.1. Padedamas parenka įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemonės, emocinius pasakymus, retorinius klausimus.	A12.2. Skatinamas parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemonės, emocinius pasakymus, retorinius klausimus.	A12.3. Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemonės, emocinius pasakymus, retorinius klausimus.	A12.4. Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemonės, emocinius pasakymus, retorinius klausimus, žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones.
B. Kalbos pažinimas			
B1.1. Padedamas vartoja gestus atitinkama veido išraiška, rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B1.2. Vartoja gestus atitinkama veido išraiška, rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B1.3. Vartoja taisyklingos formos gestus atitinkama veido išraiška, tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę.	B1.4. Vartoja taisyklingos formos naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus.
B2.1. Vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus.	B2.2. Tinkamai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa netinkamai pavartotą savo gestą.	B2.3. Tinkamai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa ir ištaiso netinkamai pavartotą savo gestą.	B2.4. Tinkamai ir tiksliai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa ir ištaiso netinkamai pavartotą savo gestą.
B3.1. Vartoja įvairios darybos gestus.	B3.2. Vartoja įvairios darybos gestus, palygina LGK ir lietuvių kalbos darybos būdus.	B3.3. Taisyklingai vartoja įvairios darybos gestus, palygina LGK ir lietuvių kalbos darybos būdus.	B3.4. Taisyklingai ir tiksliai vartoja įvairios darybos gestus, palygina LGK ir lietuvių kalbos darybos būdus.
B4.1. Padedamas vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą.	B4.2. Vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą.	B4.3. Taisyklingai vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą.	B4.4. Taisyklingai ir tiksliai vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą.
B5.1. Padedamas vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus.	B5.2. Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus.	B5.3. Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus; naudoja erdvę įvairiems sintaksiniam santykiams reikšti.	B5.4. Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus; naudoja erdvę įvairiems sintaksiniam santykiams reikšti. Palygina su lietuvių kalbos sintakse.

B6.1. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: padedamas paaiškina, kaip kalba nuolat kinta.	B6.2. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip kalba nuolat kinta.	B6.3. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta.	B6.4. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta. Paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis.
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas			
C1.1. Skatinamas domisi kurčiųjų istorija ir kultūra.	C1.2. Domisi kurčiųjų istorija ir kultūra.	C1.3. Aktyviai domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Dalyvauja bendruomenės renginiuose.	C1.4. Aktyviai domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis.
C2.1. Padedamas gestų kalba perteikti prozos bei dramos kūrinių ištraukas.	C2.2. Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių ištraukas.	C2.3. Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių ištraukas, padedamas pasirenka tinkamas raiškos priemonės.	C2.4. Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių ištraukas, pasirenka tinkamas raiškos priemones.
C3.1. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas. Padedamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį.	C3.2. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio pagrindinę mintį. Skatinamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir jo teigiamas vertybes.	C3.3. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio pagrindinę mintį, apibūdina veikėjus, nusako jų kūrimo būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir juo teigiamas vertybes.	C3.4. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, pagrindinę mintį, apibūdina veikėjus, nusako jų kūrimo būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir juo teigiamas vertybes. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos.
C4.1. –	C4.2. –	C4.3. –	C4.4. –

8.5. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbos vartojimas			

A1.1. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose supranta pokalbio esmę ir detales.	A1.2. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, vertina.	A1.3. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, prieštarauja, vertina, apibendrina.	A1.4. Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, išsako nuomonę, prieštarauja, vertina, apibendrina.
A2.1. Padedamas užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Bendrauja padedamas vertėjo.	A2.2. Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Bendrauja padedamas vertėjo, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką.	A2.3. Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Laisvai bendrauja padedamas vertėjo, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką.	A2.4. Tinkamai ir tiksliai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Laisvai bendrauja padedamas vertėjo, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką, numato galimas bendravimo strategijas keičiantis situacijai.
A3.1. –	A3.2. –	A3.3. –	A3.4. –
A4.1. Padedamas vertina teksto daromą poveikį.	A4.2. Skatinamas vertina teksto daromą poveikį.	A4.3. Vertina teksto daromą poveikį.	A4.4. Apibūdina ir vertina teksto daromą poveikį.
A5.1. Padedamas suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją.	A5.2. Skatinamas suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją.	A5.3. Suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją.	5.4. Suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir išsamiai paaiškina ją.
A6.1. Padedamas daro apibendrinančias išvadas pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą.	A6.2. Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą.	A6.3. Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas.	A6.4. Daro apibendrinančias išvadas, argumentuotai išsako savo požiūrį, remdamasis savo žiniomis. Palygina savo ir kitų požiūrį. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas.
A7.1. Perduoda informaciją. Padedamas renkasi informacijos perteikimo būdus bei priemones.	A7.2. Tiksliai perduoda informaciją. Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus bei	A7.3. Tiksliai, aiškiai ir įtaigiai perduoda informaciją. Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos	A7.4. Tiksliai, aiškiai ir įtaigiai perduoda informaciją. Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos

	priemonės.	perteikimo būdus bei priemones.	perteikimo būdus, priemones bei įvairius informacijos šaltinius.
A8.1. Pasakoja patirtimi grįstus pasakojimus, įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų.	A8.2. Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus.	A8.3. Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą.	A8.4. Nuotaikingai pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas nuolat tobulina savo tekstą.
A9.1. Paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka).	A9.2. Dalykiškai paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka).	A9.3. Nuosekliai, dalykiškai paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka).	A9.4. Nuosekliai, dalykiškai paaiškina sąvokas, argumentuoja, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka).
A10.1. Padedamas išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus.	A10.2. Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina.	A10.3. Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais.	A10.4. Reflektuoja ir išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais.
A11.1. Padedamas pasirenka kalbinę raišką ir turinį.	A11.2. Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą.	A11.3. Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (neoficialios ir įvairios oficialios situacijos).	A11.4. Tinkamai ir tiksliai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (neoficialios ir įvairios oficialios situacijos).
A12.1. Atpažįsta taikomas ir reaguoja taikydamas rekomenduojamas kompensavimo strategijas.	A12.2. Atpažįsta taikomas ir reaguoja taikydamas keletą kompensavimo strategijų: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones.	A12.3. Atpažįsta taikomas ir reaguoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones.	A12.4. Atpažįsta taikomas ir tinkamai reaguoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones.
B. Kalbos pažinimas			

B1.1. Padedamas vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius.	B1.2. Skatinamas vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus.	B1.3. Vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus. Užrašo nesudėtingus gestus pagal notacijos sistemą.	B1.4. Vartoja taisyklingos formos gestus kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, nerankinius elementus, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus. Užrašo nesudėtingus gestus pagal notacijos sistemą.
B2.1. Padedamas vartoja gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti.	B2.2. Skatinamas vartoja atitinkamus gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti.	B2.3. Vartoja atitinkamus gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti. Transkribuoja gestų kalbos tekstą.	B2.4. Vartoja ir atranda atitinkamos reikšmės gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti. Transkribuoja gestų kalbos tekstą.
B3.1. Padedamas ir remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, elementariai žino terminų darybos ypatumus.	B3.2. Skatinamas ir remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, paviršutiniškai žino terminų darybos ypatumus.	B3.3. Remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, žino terminų darybos ypatumus.	B3.4. Remdamasis gestų darybos taisyklėmis tinkamai naudoja įvairius gestų darybos būdus, žino terminų darybos ypatumus.
B4.1. Remdamasis elementariomis žiniomis apie gestų kaitybą juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į LGK.	B4.2. Remdamasis paviršutiniškais žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į LGK.	B4.3. Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į LGK.	B4.4. Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į LGK. Vartoja atitinkamas gramatinės raiškos priemones.
B5.1. Padedamas jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis.	B5.2. Skatinamas jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina jas su lietuvių kalbos priemonėmis.	B5.3. Jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina jas su lietuvių kalbos priemonėmis.	B5.4. Taisyklingai jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina jas su lietuvių kalbos priemonėmis.
B6.1. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: padedamas paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta.	B6.2. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta.	B6.3. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis.	B6.4. Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis. Palygina jas.
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas			
C1.1. Retai dalyvauja bendruomenės	C1.2. Skatinamas dalyvauja	C1.3. Yra aktyvus kurčiųjų	C1.4. Yra aktyvus kurčiųjų

renginiuose, juos aptaria.	bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis.	bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis.	bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis. Pristato kitų šalių kurčiųjų padėtį visuomenėje.
C2.1. Padedamas gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas.	C2.2. Skatinamas gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas.	C2.3. Gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas, padedamas pasirenka tinkamas raiškos priemonės.	C2.4. Gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas, savarankiškai pasirenka tinkamas raiškos priemonės.
C3.1. Padedamas daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, mokytojo padedamas apibūdina kūrinio stilių. Padedamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį.	C3.2. Skatinamas daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, mokytojo padedamas apibūdina kūrinio stilių. Skatinamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos.	C3.3. Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, padedamas apibūdina kūrinio stilių. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos.	C3.4. Savarankiškai daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, apibūdina kūrinio stilių. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Argumentuotai paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos.
C4.1. Padedamas planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pvz., rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą).	C4.2. Skatinamas planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pvz., rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą).	C4.3. Planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pvz., rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą).	C4.4. Savarankiškai planuoja veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pvz., rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą).

8.6. Pasiekimų lygių požymiai. 11–12 klasės

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A. Kalbos vartojimas			
<i>Rengiama</i>	<i>Rengiama</i>	<i>Rengiama</i>	<i>Rengiama</i>
B. Kalbos pažinimas			
<i>Rengiama</i>	<i>Rengiama</i>	<i>Rengiama</i>	<i>Rengiama</i>

C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas			
Rengiama	Rengiama	Rengiama	Rengiama

Pastaba. Toliau lentelėje pateikiamas pasiūlymas svarstymui, aptarimui su bendruomene (5. Pasiekimų raida, C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas)

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasė	3–4 klasė	5–6 klasė	7–8 klasė	9–10 klasė	11–12 klasė
C. Kurčiųjų kultūros ir literatūros pažinimas						
Kultūrinis išprusimas						
C1 Susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius.	C1 Mokosi atpažinti ir stebėti kurčiųjų kultūros kūrinius artimiausioje aplinkoje. Mokosi aptarti paprasčiausius kurčiųjų kultūros reiškinius.	C1 Atpažįsta ir klasifikuoja kurčiųjų kultūros reiškinius. Atpažįsta ir diferencijuoja kurčiųjų kultūros reiškinius.	C1 Klasifikuoja, diferencijuoja ir palygina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius.	C1 Sistemina ir apibūdina įvairius kurčiųjų kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus požiūrius bei elgsenas. Atpažįsta ir aptaria kurčiųjų kultūrinius ženklus bei simbolius, kitus kurčiųjų kultūrinius pasiekimus.	C1 Analizuoja, komentuoja ir aptaria sudėtingesnius kurčiųjų kultūros reiškinius: vertybes, idėjas, įsitikinimus, požiūrius ir elgsenas, ženklus, simbolius, istorinius faktus bei interpretacijas, kultūrinius pasiekimus.	Rengiama
C2 Orientuojasi kurčiųjų kultūroje, atpažįsta kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos	C2 Susipažįsta su kurčiųjų kultūros tradicijomis, papročiais. Susipažįsta su svarbiausiais kurčiųjų meno, kultūros veikėjais.	C2 Apibūdina savo šalies kurčiųjų kultūrinės tradicijas, supranta tradicijų reikšmę. Įvardija pagrindinius kurčiųjų kultūros kūrinius, reiškinius, paaiškina jų istoriją. Išvardija svarbiausius	C2 Apibūdina įvairius kurčiųjų kultūrinius pasakojimus ir įvykius. Vertina pagrindinių kurčiųjų meno, visuomenės veikėjų ir jų kūrinių reikšmę kultūros raidai ir dabarčiai.	C2 Diferencijuoja, klasifikuoja ir aptaria kurčiųjų kultūros reiškinius, kūrinius, lygina kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūrinius pasakojimus ir įvykius. Analizuoja ir	C2 Orientuojasi kurčiųjų kultūroje, aptaria ir kritiškai vertina kurčiųjų kultūros reiškinius, kūrinius, supranta šiuolaikinės kurčiųjų kultūros tendencijas.	Rengiama

<p>tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas, suvokia kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime.</p>		<p>kurčiųjų meno, kultūros, visuomenės veikėjus, pagrindinius jų kūrinius.</p>		<p>interpretuoja menininkų ir kitų kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį bei jų darbų reikšmę.</p>		
<p>C3 Identifikuoja ir suvokia save kaip kurčiųjų kultūros lauko atsakingą ir aktyvų dalyvį, analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę ir kontekstus bei tarpusavio ryšius.</p>	<p>C3 Lygina artimiausios aplinkos įvairių kurčiųjų kultūros objektų svarbiausius bruožus. Susipažįsta su kurčiųjų kultūrinėmis tradicijomis.</p>	<p>C3 Pristato kultūriškai įvairią savo šalies kurčiųjų veiklą, kultūrinius objektus. Pažįsta kurčiųjų kultūros tradicijas.</p>	<p>C3 Apibūdina ir palygina skirtingas kultūras, jų tradicijas, paveldą. Analizuoja ir interpretuoja kurčiųjų kultūros tradicijas, paveldą.</p>	<p>C3 Palygina įvairių skirtingų kultūrinių grupių įsitikinimus, praktikas, kultūrinius įvykius ir papročius. Nustato būdus, kuriais tauta ir atskiros kultūrinės grupės, bendruomenės formuoja savo tapatybes.</p>	<p>C3 Analizuoja kurčiųjų kultūros dinamiką, skirtingų kultūros laukų socialinį ir istorinį kontekstus. Paaiškina būdus, kaip skirtinguose kontekstuose keičiasi tautos ir kurčiųjų bendruomenės tapatybės.</p>	<p><i>Rengiama</i></p>
<p>C4 Remdamasis įgytomis žiniomis, kritiniu mąstymu ir analize ugdo estetinį skonį ir dialogišką santykį su kurčiųjų kultūros objektais, reiškiniiais ir kūriniais. Išmano kultūrinį kontekstą.</p>	<p>C4 Dalinasi žiniomis apie skirtingus kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius (kūrinius).</p>	<p>C4 Nustato būdus, kaip įgytos žinios ir įvairios kultūrinės patirtys atveria naujus kelius ir galimybes kūrybai ir pažinimui.</p>	<p>C4 Apibūdina kurčiųjų kultūrinių renginių reikšmę mokyklos, bendruomenės ar tautos gyvenime. Formuoja savo santykį su kurčiųjų kultūros objektais ir reiškiniiais bei kūriniais, plečia kultūrinį kontekstą.</p>	<p>C4 Analizuoja ir interpretuoja kurčiųjų kultūros reiškinius, kūrinius, siedamas su platesniu kultūriniu kontekstu. Moko ugdyti estetinį skonį ir kritiškai vertinti.</p>	<p>C4 Analizuoja, interpretuoja ir lygina kurčiųjų kultūrinius reiškinius, kūrinius, ugdo estetinį skonį. Išmano kurčiųjų kultūrinį kontekstą.</p>	<p><i>Rengiama</i></p>

Kultūrinė raiška						
C5 Igyvendina savo meninius ir kitus kultūrinius interesus, talentus bei polinkius, imdamasis konkrečių kultūrinių raiškų.	C5 Taikydamas paprastas technikas, išbando įvairias kurčiųjų kultūrinės raiškos formas, siekdamas suprasti savo meninius ir kultūrinius polinkius, pomėgius ir gebėjimus.	C5 Plėtoja kurčiųjų kultūrinės raiškos žinias, gebėjimus bei įgūdžius, ugdydamasis disciplinuotą požiūrį į savo gebėjimų raiškos raidą.	C5 Plėtoja savo kurčiųjų kultūrinės raiškos žinias, gebėjimus bei įgūdžius, identifikuoja, kurios kultūrinės raiškos formos teikia didžiausią pasitenkinimą, ir sprendžia, kuriems talentams, polinkiams ar pašaukimams skirti didesnę dėmesį.	C5 Mokosi realizuoti savo talentus, meninius, polinkius ir kultūrinius interesus, pristatydami juos mokykloje ir vietos kurčiųjų bendruomenėje.	C5 Aktyviai imasi konkrečių meninių ir kultūrinių veiklų lokaliajoje mokyklos, šeimos, kurčiųjų bendruomenės erdvėje.	<i>Rengiama</i>
C6 Aktyviai ir atsakingai dalyvauja kurčiųjų kultūrinėje veikloje kaip kūrėjas, atlikėjas, aktyvus stebėtojas, interpretuotojas, vartotojas ar kritikas, ugdo sąžiningą ir etišką intelektualinių kultūros produktų vartojimą.	C6 Išbando kūrėjo, atlikėjo, kurčiųjų kultūros stebėtojo ir vartotojo vaidmenis. Pritaiko kultūrinės raiškos patirtis klasės, mokyklos veikloje. Padedamas mokosi atsakingai naudotis medijomis, t. y. pradeda ugdytis medijų raštingumą bei etišką jų naudojimą.	C6 Plėtoja kurčiųjų kultūros kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, vartotojo ar kritiko vaidmenis ir juos išbando klasės, mokyklos, šeimos bei kurčiųjų bendruomenės aplinkoje. Mokosi atsakingai naudotis medijomis ir supažindinamas su intelektualinės nuosavybės sąvoka.	C6 Įgytus kurčiųjų kultūros kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, vartotojo ar kritiko gebėjimus išbando įvairiose aplinkose ir kontekstuose. Atsakingai naudojami medijomis. Nurodo, kaip etiškai ir legaliai vartoti intelektualinius kultūros produktus.	C6 Kurčiųjų kultūros kūrėjo, atlikėjo, aktyvaus stebėtojo, vartotojo, kritiko gebėjimus pritaiko praktiškai. Analizuoja, aptaria medijų kultūrą ir jos įtaką. Nurodo, kaip etiškai, atsakingai ir legaliai vartoti intelektualinius kultūros produktus.	C6 Aktyviai dalyvauja įvairiapusėje kurčiųjų kultūrinėje veikloje ir raiškoje. Kritiškai vertina medijų kultūrą. Atsakingai ir legaliai vartoja intelektualinius kultūros produktus.	<i>Rengiama</i>

C7 Asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime išmintingai pritaiko kultūrinės žinias ir gebėjimus.	C7 –	C7 Kuria ir siūlo kultūrinės raiškos patirtis klasės, mokyklos projektui ar renginiui bei svarsto, kaip žinias bei gebėjimus taikyti už mokyklos ribų.	C7 Svarsto, kaip kultūrinės žinios bei raiška siejasi su visais mokomaisiais dalykais, ir jas įjungia į įvairias mokyklos bei kurčiųjų bendruomenės gyvenimo sritis.	C7 Įgytas kultūrinės žinias ir gebėjimus pritaiko ir patikrina per atskirus mokomuosius dalykus.	C7 Apibendrina kultūrinės situacijas, siedamas asmeninę patirtį su visuomeniniu kontekstu.	<i>Rengiama</i>
Kultūrinis sąmoningumas						
C8 Suvokia, paaiškina ir pagrindžia, kodėl ir kaip kurčiųjų kultūra yra esminis kurčio asmens pasaulėvaizdį ir tapatybę konstruojantis komponentas.	C8 Paaiškina, ką yra supratęs apie kitus žmones, remdamasis kultūrine patirtimi.	C8 Paaiškina, ką ir kaip yra išmokęs, supratęs, remdamasis kultūrine patirtimi. Svarsto, kaip ši patirtis ir supratimas jį keičia ar praturtina.	C8 Įvardija ir apibūdina, koks yra lietuvių gestų kalbos bei kurčiųjų kultūros vaidmuo formuojant kurčiųjų bendruomenės tapatybę. Paaiškina, ką ir kaip yra išmokęs, supratęs apie save ir kitus, remdamasis kultūrine patirtimi.	C8 Pagrindžia tarpkultūrinio (kurčio ir girdinčio) dialogo svarbą, įvairių kultūrų sąveikas, remdamasis savo kultūrine patirtimi.	C8 Nustato ir pagrindžia kurčiųjų kultūros, lietuvių gestų kalbos ir kurčiųjų bendruomenės istorijos vaidmenį kurčio asmens pasaulėvaizdžiui ir tapatybei.	<i>Rengiama</i>
C9 Įvardija ir kritiškai vertina įvairias kurčiųjų kultūros formas ir reiškinius, kelia ir svarsto klausimus apie kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų suformuotas prielaidas bei galimus šališkumus.	C9 Savitai, intuityviai įvardija savo požiūrį į kurčiųjų kultūros reiškinius. Identifikuoja palankaus ir įtraukiojo elgesio atvejus savo kultūrinėje aplinkoje.	C9 Įvardija ir pagrindžia savo požiūrį į kurčiųjų kultūros formas bei reiškinius. Paaiškina, kodėl ir kuo nepagrįsti apibendrinimai apie asmenis bei grupes gali būti kenksmingi.	C9 Įvardija bei įgytomis žiniomis ir kritinio mąstymo įrankiais pagrindžia savo ir kitų kultūrinės preferencijas. Atpažįsta ir paaiškina kultūrinius stereotipus bei išankstinius nusistatymus ir jų poveikį kurčiųjų	C9 Diskutuoja ir kvestionuoja kultūrinius stereotipus ir išankstinius nusistatymus įvairiose kultūros formose.	C9 Kritiškai vertina stereotipus įvairiuose kultūrinuose tekstuose, savos nacionalinės ir kitų kultūrų pasakojimuose.	<i>Rengiama</i>

			kultūrai ir bendruomenei.			
C10 Supranta, kad kultūra nėra vienalytė, o rinkinys kintančių reiškinių bei subkultūrų, kurių sąveika yra susiklosčiusi istoriškai.	C10 Įvardija kultūrinės bendruomenės, kurioms priklauso, ir apibūdina, kaip jose veikiama ir bendraujama, remiantis žinomais kultūros reiškiniais.	C10 Įvardija ir apibūdina panašumus ir skirtumus tarp kultūrinių grupių bei pačiose grupėse.	C10 Atpažįsta ir paaiškina, kaip per laiką kultūra keičiasi ir kaip įvairios žmonių grupės bei asmenys daro įtaką kultūros raidai.	C10 Nustato, kaip įvairios žmonių grupės daro įtaką kurčiųjų kultūros raidai.	C10 Paaškina ir lygina, kaip kintantys kultūriniai reiškiniai ir subkultūros veikia kultūrą.	<i>Rengiama</i>
C11 Suvokia, kad kitų kultūrų atstovų pasaulėžiūros, normos, praktikos ir papročiai gali skirtis nuo kurčiųjų kultūros atstovų, siekia suprasti kitas kultūras bei ugdytis dialogišką santykį, pripažįstant, kad kultūrinis kitoniškumas gali būti prasmingas, nepaisant mūsų preferencijų.	C11 Įvardija, tyrinėja ir lygina kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius. Aptaria kultūrinį kitoniškumą lokaliajoje aplinkoje.	C11 Įvardija ir apibūdina kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūros žinias, įsitikinimus ir praktikas, atsižvelgdami į konkretų laikotarpį, įvykį ar paprotį. Atpažįsta skirtingų kultūrų komunikavimo panašumus ir skirtumus.	C11 Apibūdina ir lygina kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūros pasakojimus, tradicijas bei artefaktus, aptardami jų reikšmę mokyklos, bendruomenės ar kitų šalių kontekste. Apibūdina, kaip komunikacijos priemonės (lingvistinės, kūno kalbos, menų raiškos ir kt.) turi skirtingas reikšmes skirtingose kultūrose.	C11 Nustato veiksnius, kurie padeda dialogiškam tarpkultūriniam komunikavimui. Analizuoja kai kurias sąmoningas dialogo vengimo strategijas.	C11 Integruoja savo žinias apie girdinčiųjų kultūros atstovų normas papročius į kasdienį gyvenimą. Nurodo panašumus ir skirtumus. Sąmoningai siekia dialogiško santykio su girdinčiųjų kultūros atstovais.	<i>Rengiama</i>